

INFORMATOR MUZEUM W GRUDZIĄDZU

Rok VI Nr 9-12 (63-66)

wrzesień — grudzień 1965 r.

Muzeum w Grudziądzu jest otwarte we wtorki w godz. 10.00—18.00, w środy, czwartki, piątki i soboty w godz. 10.00—15.00, w niedziele i święta w godz. 10.00—14.00. W poniedziałki i dni poświęcone Muzeum jest zamknięte. We wtorki wstęp bezpłatny. W pozostałe dni opłata wynosi: 1 zł, ulgowa 0,50 zł, a dla grup powyżej 10 osób — 0,25 zł od osoby.

Grafika Cecylii Wiśniewskiej — „Grudziądzkie gdanisko” — praca eksponowana na wystawie w naszym Muzeum z okazji 900-lecia Grudziądza (patrz „Z naszego Muzeum”, str.

WYSTAWY STAŁE

+ PRADZIEJE ZIEMI CHELMIŃSKIEJ
+ SZTUKA ZIEMI BYDGOSKIEJ 1945—
1964

+ MALARSTWO POLSKIE PRZEŁOMU
XIX i XX WIEKU

WYSTAWY CZASOWE

IX WIEKÓW GRUDZIĄDZA. Jubileuszowa wystawa historyczna, zorganizowana przez Muzeum w ramach ogólnomięjskich obchodów 900-lecia Grudziądza. Ekspozycja ukazywała w porządku chronologicznym ważniejsze fragmenty dziejów miasta: jego początki, lata pomyślnego rozwoju, tragiczne chwile upadku oraz osiągnięcia ostatniego 20-lecia. Na wystawę składało się 335 eksponatów: zabytki archeologiczne, dokumenty, militaria, numizmaty, fotogramy, planse, makiety itp., w tym 47 wypożyczonych z Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie, Muzeum w Toruniu oraz od instytucji państwowych, organizacji społecznych i kulturalnych, a także osób prywatnych. Wystawa — zajmująca wszystkie sale parteru Muzeum — była czynna od dnia 8 czerwca do 31 grudnia 1965 r.

GRAFIKA CECYLII WIŚNIEWSKIEJ. Indywidualna wystawa grafiki Cecylii Wiśniewskiej, zorganizowana przy współ-

pracy grudziądzkiego Oddziału PTH z okazji 900-lecia Grudziądza. Ekspozycja — na którą składały się ogółem 53 prace w różnych technikach graficznych, w tym 20 grafik tematycznie poświęconych architekturze Grudziądza — czynna była w salach grudziądzkiego Muzeum w okresie od 5 sierpnia do 3 października 1965 r.

RYСУNKI KRZYSZTOFA CANDERA. Retrospektywna wystawa rysunków grudziądzkiego artysty-plastyka, członka grupy artystycznej „Gromada Grudziąź”, otwarta w naszym Muzeum od dnia 5 października do dnia 31 grudnia 1965 r. Całość składała się z 91 prac, eksponowanych w następujących cyklach: „martwa natura”, „według mistrzów”, „drzewa”, „szkice z ZOO”, „studia portretowe”, „szkice z cyrku”, „ze szkicownika”, „pejzaż”, „postać ludzka”. Współorganizatorem wystawy był grudziądzki Oddział Kujawsko-Pomorskiego Towarzystwa Kulturalnego.

WYSTAWY RUCHOME

GRAFIKA ARTYSTÓW WOJ. BYDGOSKIEGO. Wystawa prac graficznych artystów naszego województwa, czynna od dnia 8 lipca do dnia 26 października 1965 r. w Klubie Prasy i Książki „Ruch” w Rudzie, pow. Grudziądz. Wśród wystawionych grafik znajdowały się prace: T. Niesiołowskiego, S. Borysowskiego, B. Narębskiej-Dębskiej, M. Waśowskiej, M. Pokorskiej, C. Wiśniewskiej, T. Jakubowskiej i E. Nowickiego.

FOTOGRAMY JANA KIEPUSZEWSKIEGO. Pokaz fotogramów bydgoskiego artysty-fotografika, dostępny dla zwiedzających w Szkole Podstawowej w Dusocinie, pow. Grudziądz od 13 lipca do 31 grudnia 1965 r.

MALARSTWO ROSYJSKIE W REPRODUKЦИИ (część II). Oświatowy pokaz II części barwnych reprodukcji rosyjskiego malarstwa rodzajowego, czynny w

Bibliotece Klubu-Czytelnia POiE w Mniszku w okresie od 13 lipca do 25 października br.

GRAFIKA LEONA WYCZÓLKOWSKIEGO. Wystawa grafik znanego artysty, czynna w okresie od 13 lipca do 23 października br. w świetlicy Cukrowni Melno, pow. Grudziądz.

REPRODUKUCJE MALARSTWA ROSYJSKIEGO. Wystawa barwnych reprodukcji malarstwa rosyjskiego, czynna w lokalu Przystani Sportowej „Olimpia” nad Wisłą w Grudziądzu od 17 lipca do 31 grudnia 1965 r.

POKAZ SPRZĘTU ŁOWIECKIEGO. Wystawa czynna od 14 sierpnia do 31 grudnia 1965 r. w Klubie Szpitala przy ul. Świerczewskiego 57 w Grudziądzu. Składał się na nią oryginalny sprzęt łowiecki ze zbiorów naszego Muzeum, a m. in.: paście i klepce, strzały i oszcze-

py, broń palna oraz wyposażenie łowieckie myśliwego.

MALARSTWO I GRAFIKA ARTYSTÓW WOJ. BYDGOSKIEGO. Ekspozycja prac malarskich i graficznych artystów naszego województwa, czynna w lokalu Powiatowego Sztabu Wojskowego w Grudziądzu od 15 września do 31 grudnia br. W wystawie brały udział m. in. prace S. Borysowskiego, S. Łuczaka, J. Stępień, Z. Nowaka, Z. Kotlarczyka.

MALARSTWO ROSYJSKIE W REPRODUKUCJI (część III). Dalszy ciąg oświatowego pokazu barwnych reprodukcji rosyjskiego malarstwa rodzajowego, zorganizowany w Bibliotece Klubu-Czytelnia POiE w Mniszku i dostępny zwiedzającym od dnia 25 października do dnia 31 grudnia 1965 r.

MALARSTWO ARTYSTÓW WOJ. BYDGOSKIEGO. Wystawa prac malar-

skich naszego województwa, dostępna w świetlicy Cukrowni Melno, pow. Grudziądź od dnia 26 października do 31 grudnia 1965 r. Wśród wystawionych znajdowały się prace m. in.: S. Borysowskiego, S. Łuczaka, H. Gilas, W. Wasika, B. Zacharka.

MALARSTWO ROSYJSKIE W REPRODUKUCJI (część I). Oświatowy pokaz barwnych reprodukcji malarstwa rosyjskiego, czynny od dnia 26 października do 31 grudnia br. w Klubie Prasy i Książki „Ruch” w Rudzie, pow. Grudziądź.

ROSYJSKIE MALARSTWO RODZAJOWE. Pokaz barwnych reprodukcji rosyjskiego malarstwa rodzajowego, dostępny zwiedzającym w Międzyzakładowym Klubie Zw. Zaw. Pracowników Przemysłu Spożywczego i Cukrowniczego w Grudziądzu od dnia 26. X. 1965 r. do 31 grudnia 1965 r.

ZBIORY PRZYRODNICZE GRUDZIĄDZKIEGO MUZEUM

Grudziądzkie Muzeum prowadzi od kilku lat owocną współpracę z innymi muzeami oraz instytucjami pokrewnymi i to w zakresie wymiany wystaw, wydawnictw i doświadczeń. Do współpracujących z nami należy także Muzeum w pobliskim Kwidzynie. Ostatnio nasze Muzeum wystąpiło z inicjatywą przekazania w depozyt Muzeum w Kwidzynie swoich zbiorów przyrodniczych. Inicjatywa ta spotkała się z nader przychylnym przyjęciem, gdyż właśnie teraz Muzeum kwidzyńskie przystępuje do organizowania odrębnego działu przyrodniczego. Grudziądzki depozyt stanowi więc poważne wzbogacenie zbiorów powstającego działu przyrodniczego w kwidzyńskim Muzeum, głównie w zakresie okazów geologicznych i botanicznych.

Przekazanie depozytu — obejmującego okazy geologiczne, paleontologiczne, botaniczne i zoologiczne w łącznej liczbie 554 eksponatów, zapisanych w księdze inwentarzowej pod pozycjami od 1 do 213 — kwidzyńskiemu Muzeum nastąpiło na podstawie protokołu zdawczo-odbiorczego w dniu 12 października 1965 r.

A oto krótka historia zbiorów przyrodniczych grudziądzkiego Muzeum. Dział przyrodniczy powstał po roku 1945 z inicjatywy ówczesnego kierownika Muzeum. Do otwarcia ekspozycji działu przyczyniły się głównie dwie większe darowizny pozyskane od osób prywatnych:

pierwsza — w ilości 180 okazów, głównie geologicznych, pochodzących ze zbiorów nauczyciela-przyrodnika Henryka Gąsiorowskiego z Grudziądza,

druga — 100 eksponatów, głównie botanicznych, zebranych przez nauczyciela Izidora Sliwę z Grudziądza.

W latach 1948—1956 zbiory działu przyrodniczego w grudziądzkim Muzeum zwiedzali m. in. przedstawiciele Muzeum Ziemi PAN w Warszawie: prof. dr Antonina Halicka i dr I. Kardymowiczowa. Im to zawdzięcza Muzeum ustalenie nazw okazów paleontologicznych, minerałów i skał.

Do roku 1959 zbiory przyrodnicze były eksponowane w formie wystawy stałej w naszym Muzeum. Po reorganizacji działów w roku 1960 i zlikwidowaniu wystawy

przyrodniczej zbiory te zdeponowano w Gabinecie Przyrodniczym grudziądzkiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego. W roku 1963 — w związku z przeniesieniem siedziby Oddziału PTTK z ul. Ratuszowej do Bramy Wodnej, gdzie powierzchnia użytkowa była znacznie mniejsza niż w Ratuszu — Gabinet Przyrodniczy został zwinięty, a zbiory zmagazynowano w Muzeum. Stąd zostały one przekazane w depozyt Muzeum w Kwidzynie.

W zbiorze przekazanych okazów geologicznych i paleontologicznych na szczególną uwagę zasługują: kryształ kwarcu (nr inw. 107), kryształy gipsu (nr inw. 77, 106, 158), jeżowce rodzaju *Echinocorys* (nr inw. 76, 157), bryła bursztynu kopalnianego (nr inw. 162). W grupie okazów botanicznych znajduje się ciekawy zbiór roślin zebranych w latach 1864—1914 na terenie miasta Grudziądz, południowo-wschodnich zboczy Basenu Grudziądzkiego oraz na zakolonym półwyspie wysoczyzny Pojezierza Iławskiego (80—100 m n.p.m.) zw. Górami Łosiowymi. Rośliny są suszone amatorsko, jednak dobrze oznaczone. Wśród zbiorów nie brak też okazów pontyjskich np. ostnija pie-rzasta (*Stupa pennata*), miłek wiosenny (*Adonis vernalis*), z roślin krzewiastych *Ulmus campestris*, *Ulmus effesus*, poza tym *Salix purpure*, *Humulus lupulus*, *Calua palusbus*, *Adonis aestivalis*, *Salix anuta*. W zbiorze zoologicznym znajduje się m. in. kolekcja poroży (łośia, renifera, daniela, jelenia i kozła), górna część czaszki tura z rogami (nr inw. 213), skamieniałe poroża (nr inw. 24), część rogu mamuta (nr inw. 21), kieł słoniu (nr inw. 187).

Mimo że przekazane w depozyt zbiory przyrodnicze grudziądzkiego Muzeum nie są skompletowane, często przypadkowe, stanowią one bardzo przydatny materiał dydaktyczny dla szkół. Tak więc będą one spełniały w kwidzyńskim Muzeum właściwą im rolę pomocy dla nauczycieli w realizowaniu programów nauczania z zakresu nauk przyrodniczych.

(J. Bl.)

Część wystawy historycznej „IX wieków Grudziądz” przedstawiająca czasy najazdu szwedzkiego

GRUDZIĄDZKA EKSPEDYCJA ARCHEOLOGICZNA

Tegoroczne badania archeologiczne grudziądzkiego Muzeum na wczesnośredniowiecznym cmentarzysku na Górze św. Jana w Grucznie (pow. świecki) — o których pisaliśmy już w poprzednim numerze „Informatora” — prowadzone były na większą skalę niż w ubiegłym roku. Trwały one trzy miesiące, tj. od 1 lipca do 1 października 1965 r., pod kierownictwem adiunkta naszego Muzeum mgra Mariana Tuszyńskiego. Były też one o wiele owocniejsze niż w roku 1964.

Wyeksplorowano 63 groby i kilkanaście skupisk kości, tj. szkieletów ludzkich tak bardzo zniszczonych bądź przemieszczonych, że nie można było ich uznać za pełnowartościowe groby. Nadto dokonano 12 wkopów sondażowych (celem zorientowania się w zasięgu cmentarzyska), przy czym natrafiono na ślad osady z okresu wcześniejszego niż cmentarzysko. Ogólne wyniki tegorocznych badań można więc określić jako bardzo zadowalające. Oprócz bowiem szkieletów, które zostaną poddane badaniom antropologicznym w Zakładzie Antropologii UMK w Toruniu, wydobyto m. in. 20 pierścionków, 15 kabłączków skroniowych, prawie tyleż noży żelaznych, 1 parę ostróg, 2 krzyżyki, 3 fragmenty monet (tzw. brakteaty), ponad 700 szklanych paciorków („koralików”), 3 wisiorki z brązu, „szydło” rógowe i inne przedmioty. W jednej z jam poniżej poziomu grobów znaleziono bryłkę szerniałego prosa, w innej jamie pa-

lenisko o charakterze — jak się wydaje — przemysłowym (może wędzarnia?).

Wszystkie znalezione przedmioty zostaną poddane zabiegom konserwacyjnym, a następnie wyłożone w gablotkach ekspozycyjnych działu archeologicznego grudziądzkiego Muzeum. Szczegółowe sprawozdanie z tegorocznych badań ukaże się w jednym z najbliższych numerów „Informatora”, po dokonaniu prac konserwacyjnych.

W ostatniej fazie sezonu wykopaliskowego urządzono dwie wystawy części wykopanych zabytków: w Szkole Podstawowej w Grucznie oraz w tamtejszym Klubie-kawiarni. Ponadto kierownik ekspedycji — mgr Marian Tuszyński wygłosił kilka pogadanek związanych z przeprowadzonymi badaniami archeologicznymi. Wzbudziły one żywe zainteresowanie miejscowej ludności, czego dowodem jest frekwencja na wykładach: każdorazowo uczestniczyło w nich około 50 słuchaczy dorosłych, nie licząc uczniów.

Członkowie ekspedycji archeologicznej spotykali się na każdym kroku z życzliwością i pomocą tak władz i instytucji — szczególnie ze strony Wydziału Kultury i Oświaty Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Świeciu n. Wisłą i Biura Geodezyjnego — jak i poszczególnych mieszkańców Gruczna. Wspominamy o tym ze szczególnym uznaniem i wdzięcznością, licząc na dalszą współpracę i pomoc w przyszłych badaniach archeologicznych na tym terenie.

(M.T.)

WYSTAWA RETROSPEKTYWNA RYSUNKÓW KRZYSZTOFA CANDERA

W grudziądzkim Muzeum czynna była od pierwszych dni października br. wystawa rysunków młodego artysty-plastyka, stałego mieszkańca Grudziądza — Krzysztofa Candra. Wystawa miała charakter retrospektywny, obejmowała bowiem rysunki z najmłodszych lat życia artysty, poprzez prace z lat szkolnych, potem studenckich aż do chwili obecnej, a więc od roku 1943 do 1965.

Krzysztof Cander urodził się w Ostrowie Wielkopolskim w roku 1936. Zainteresowania plastyczne, ujawnione już we wczesnej młodości, rozwija w Liceum Sztuk Plastycznych w Poznaniu (w latach 1951—1956), gdzie uczy się rysunku pod kierunkiem prof. Mieczysława Tatarkiewicza. Studia artystyczne podejmuje w roku 1956 w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Gdańsku — w pracowni prof. Stanisława Borysowskiego — i kończy je dyplomem z wyróżnieniem w roku 1963. Po skończeniu studiów osiada na stałe w Grudziądzu. Jest członkiem Związku Polskich Artystów Plastyków.

Prace swoje ekspozuje po raz pierwszy na zbiorowej wystawie malarstwa grupy „Galeria” — w Gdańsku (1963), potem na indywidualnej wystawie malarstwa i rysunku — w foyer Teatru Ziemi Pomorskiej w Grudziądzu (1964). W roku 1964 bierze udział

w konkursie okręgowym pt. „Ziemia bydgoska w malarstwie i grafice”, zdobywając w nim I nagrodę w dziedzinie malarstwa za pracę pt. „Katedra”. Następnie uczestniczy w wystawie pokonkursowej, zorganizowanej w Bydgoszczy w roku 1965.

Obecna retrospektywna wystawa rysunków w naszym Muzeum była drugą ekspozycją indywidualną prac Krzysztofa Candra. Otwierał ją rysunek pt. „Niedziela w Wąbrzeźnie”, wykonany w roku 1943 przez 7-letniego wówczas autora. W zaprezentowanym dorobku rysunkowym mieliśmy różne cykle tematyczne, świadczące o szerokich zainteresowaniach autora: „martwe natury”, „według mistrzów”, a wśród nich kopie Dürera, Grotgera, Modiglianego, Holbeina, Rembrandta, cykl „drzewa”, „pejzaż”, „szkice z ZOO”, „studia portretowe”, „szkice z cyrku”, „ze szkicownika”, „postać ludzka”.

Uważne obejrzenie ekspozycji pozwalało śledzić postępy artystyczne Candra oraz zorientować się w kierunkach poszukiwań, z których jedne są tylko efemerycznym eksperymentem, inne znajdują kontynuację w latach następnych. Rysunek jest jednak dla tego autora tylko pomocniczym ćwiczeniem, pewnym etapem w dążeniu do ostatecznej realizacji malarskiej. Jako studium lub notatka zdarzenia, nastroju czy wreszcie pomysłu, rysunek przybiera formę stylistyczną najbardziej adekwatną do tematu. Na grudziądzkiej wystawie były również — przedstawione w końcowej części ekspozycji — rysunki barwne, które mimo iż stanowią ukończone kompozycje, są także tylko studium do zamierzonych obrazów. Krzysztof Cander bowiem jest przede wszystkim malarzem, dla którego rysunek jest tylko środkiem do celu. Jednak i rysunek w wykonaniu tego autora jest interesujący i świadczy o dobrym opanowaniu rzemiosła artystycznego. (bos)

Fragment wystawy historycznej „IX wieków Grudziądz” (okres Rzeczypospolitej szlacheckiej)

Z NASZEGO MUZEUM

* Muzeum w Grudziądzu rozpoczęło w październiku 1965 r. nowy rok kulturalno-oświatowy 1965/66. Po udanym eksperymencie Studium Wychowania Estetycznego, prowadzonego przez dział naukowo-oświatowy Muzeum w roku oświatowym 1964/65, postanowiono kontynuować tego rodzaju formę pracy. W tym roku ona nosi nazwę Studium Wiedzy o Sztuce. Na program Studium złoży się kilka cykli wykładów, pogadanek i dyskusji o sztuce polskiej i obcej w przekroju historycznym. Ponadto uwzględniono w programie cykl wykładów z dziedziny archeologii ze szczególnym uwypukleniem sztuki w kolejnych epokach. Wszystkie prelekcje będą urozmaicane licznymi reprodukcjami, przezroczami i filmami oświatowymi. Program Studium Wiedzy o Sztuce wzbogacą także wystawy czasowe w Muzeum i spotkania z autorami ekspozycji prac. Wykładowcami Studium będą pracownicy naukowi uniwersytetów, historycy sztuki, muzeolodzy. Po każdym cyklu wykładów zorganizowany zostanie w Muzeum — przy współpracy grudziądzkiego Oddziału Kujawsko-Pomorskiego Towarzystwa Kulturalnego — koncert muzyki klasycznej w wykonaniu solistów i zespołu Filharmonii Pomorskiej im. I. Paderewskiego w Bydgoszczy. Inauguracja Studium Wiedzy o Sztuce odbyła się w gmachu Muzeum dnia 5 października 1965 r.

* Pierwsza z wystaw czasowych grudziądzkiego Muzeum w nowym roku kulturalno-oświatowym 1965/66 została otwarta w ramach inauguracji Studium Wiedzy o Sztuce w dniu 5 października 1965 r. Była to retrospektywna wystawa rysunków grudziądzkiego artysty-plastyka — Krzysztofa Candra. Na otwarcie wystawy — której współorganizatorem był grudziądzki Oddział Kujawsko-Pomorskiego Towarzystwa Kulturalnego — przybyli przedstawiciele władz miejskich, Oddziału KPTK, instytucji i placówek kulturalnych, artystów, a także liczni słuchacze Studium Wiedzy o Sztuce. Wszystkich zebranych powitał kierownik Muzeum — mgr Jerzy Feldman. Następnie mgr Bożena Sikorska-Nowacka, prowadząca dział naukowo-oświatowy, otwierając tegoroczne Studium Wiedzy o Sztuce mówiła o jego założeniach i progra-

mie. Potem przedstawiła ona uczestnikom uroczystości sylwetkę autora nowej ekspozycji — Krzysztofa Candra. Z kolei zabrał głos sekretarz Prezydium MRN w Grudziądzu — Franciszek Obuchowski, który — dokonując aktu otwarcia wystawy — szczególnie podkreślił znaczenie faktu zorganizowania ekspozycji prac grudziądzkiego artysty w jubileuszowym roku 900-lecia Grudziądza. Następnie zebrani obejrzeli wystawę, po której oprowadzał — udzielając odpowiedzi na pytania zwiedzających — obecny na uroczystości autor prac. Uroczystość została zakończona wernisażem z udziałem przedstawicieli władz oraz grona najbliższych przyjaciół artysty.

* Kolejne zajęcia dla słuchaczy Studium Wiedzy o Sztuce odbyły się w następujących terminach:

12. X. 65 r. — wykład dyr. Mariana Turwida pt. „Leon Wyczółkowski” (65 słuchaczy),

19. X. 65 r. — wykład mgr Wiesławy Titz pt. „Jak patrzeć na dzieło sztuki” (56 słuchaczy),

26. X. 65 r. — wykład mgra Mariana Tuszyńskiego pt. „Przedmiot, cel i sposoby badań archeologicznych” (48 słuchaczy).

9. XI. 65 r. — koncert pt. „Dawna muzyka wenecka” w wykonaniu Zespołu Instrumentów Dawnych i Zespołu Madrygalistów Filharmonii Pomorskiej w Bydgoszczy pod dyrekcją Stanisława Gałońskiego. (128 słuchaczy).

16. XI. 65 r. — wykład mgr Ewy Gundlach pt. „Rzeźba i malarstwo w okresie średniowiecza w Polsce” (37 słuchaczy).

23. XI. 65 r. — wykład prof. dra Stefana Marii Kuczyńskiego pt. „Mieszko I i Jagiełło — dwaj zapoznani królowie” (73 słuchaczy).

30. XI. 65 r. — wykład mgr Anny Szyzsko pt. „Wpływ materiału na konstrukcję i formę budowli średniowiecznych” (28 słuchaczy).

7. XII. 65 r. — wykład mgr Wiesławy Titz pt. „Wielcy mistrzowie Odrodzenia” (26 osób).

14. XII. 65 r. — wykład mgra Mariana Tuszyńskiego pt. „Zagadnienia chronologii, dokumentacja i konserwacja zabytków archeologicznych” (29 słuchaczy).

* Eksponowana w naszym Muzeum w okresie od 5 sierpnia do 3 października 1965 r. indywidualna wystawa grafiki Cecylii Wiśniewskiej, grudziądzanki z pochodzenia, wzbudziła ogólne zainteresowanie i uznanie zwiedzających. Wyrazem tego była frekwencja: w okresie trwania wystawy zwiedziły ją ogółem 4.674 osoby, w tym 86 wycieczek z 3.421 uczestnikami. Wśród wycieczek przeważały grupy młodzieży z klas licealnych.

* W okresie od 5 października do 31 grudnia 1965 r. czynna była w naszym Muzeum retrospektywna wystawa rysunków Krzysztofa Candra, członka grupy artystycznej „Gromada Grudziądz”. Wystawę, składającą się z 91 prac eksponowanych w różnych cyklach tematycznych, obejrzało ogółem 3.106 osób, w tym 59 wycieczek z 1.875 uczestnikami.

* Muzeum w Grudziądzu wystąpiło z inicjatywą zorganizowania — na zakończenie obchodów 900-lecia Grudziądza — wystawy o specjalnym charakterze. Będzie to ekspozycja dzieł sztuki znajdujących się w posiadaniu miejscowych kolekcjonerów. Inicjatywa Muzeum spotkała się z przychylnym przyjęciem m. in. ze strony grudziądzkiego Oddziału Kujawsko-Pomorskiego Towarzystwa Kulturalnego, który wyraził gotowość daleko idącej współpracy. Wstępne rozmowy przeprowadzone z kilkunastoma kolekcjonerami pozwoliły zorientować się w realnych możliwościach urządzenia omawianej ekspozycji. U osób prywatnych i instytucji znajdują się autentyczne dzieła sztuki, świadczące o dobrym guście i zainteresowaniach mieszkańców naszego miasta i stąd warto pokazać je jak najszerszej publiczności. Muzeum wystąpiło więc z apelem (ogłoszonym w prasie i radio) do osób prywatnych, instytucji państwowych, zakładów pracy, organizacji i stowarzyszeń Grudziądza, o zgłaszanie do dnia 30 października br. posiadanych dzieł sztuki, celem ich eksponowania w Muzeum. Wystawa będzie obejmowała oryginalne dzieła sztuki polskiej i obcej z zakresu malarstwa, grafiki i rzeźby. Właściciele zgłoszonych dzieł wypożyczają je Muzeum za specjalnym pokwitowaniem, gwarantującym całość i bezpieczeństwo eksponatu. Każdą wystawioną pracę opatrzy się informacją

o dziele i jej właścicielu, jednak na wyraźne życzenie właściciela pozostanie on anonimowy. Poza tym każda praca otrzyma metryczkę (kartkę na odwrocie) stwierdzającą udział w wystawie. Do omawianej ekspozycji zostanie wydany drukiem specjalny katalog, zawierający m. in. szereg reprodukcji wystawionych prac. W dniach od 1 do 10 listopada br. specjalna Komisja kwalifikacyjna dokonała przeglądu zgłoszonych prac u ich właścicieli. Wyniki pracy komisji przyniosły pozytywne rezultaty; pozyskano mianowicie przeszło 50 dzieł sztuki, celem ich eksponowania na wystawie. Jej otwarcie przewidziane jest na początek roku 1966.

* W ostatnich tygodniach października br. dział etnograficzny grudziądzkiego Muzeum przeprowadzał wstępne penetracje północnych obszarów powiatu grudziądzkiego w poszukiwaniu okazów do planowanego skansenu. Przedmiotem poszukiwań były przede wszystkim: chata i młyn wodny. Skansen ten ma powstać w Grudziądzu u ujścia Trynki do Wisły, w pobliżu głównego gmachu Muzeum.

* We wrześniu, październiku i grudniu 1965 r. odbyło się w naszym Muzeum kilka konferencji i spotkań z grupami nauczycieli, bibliotekarzy i działaczy kulturalno-oświatowych z różnych województw, m. in. w dniu 22. IX. br. gościła u nas grupa bibliotekarzy miasta Poznań i województwa poznańskiego, w dniu 27. X. br. — nauczyciele biorący udział w Wojewódzkiej Konferencji Pracowników Oświatowych w Bydgoszczy, w dniu 14. XII. br. — uczestnicy seminarium szkoleniowego bibliotekarzy miast wydzielonych woj. bydgoskiego. Prelekcje dla uczestników konferencji — poświęcone 900-leciu Grudziądza i połączone z oprowadzaniem po jubileuszowej wystawie historycznej — wygłosił adiunkt Muzeum Józef Blachnio.

* Przedstawiciele naszego Muzeum w osobach: mgra Jerzego Feldmana — kierownika oraz adiunkta Józefa Blachnio byli uczestnikami konferencji poświęconej muzealnictwu morskemu w Polsce. Konferencja, którą zorganizowało Ministerstwo Kultury i Sztuki wspólnie z Prezydium WRN i Muzeum Morskim w Gdańsku, odbyła się w Gdańsku w dniach 24—25 listopada 1965 r.

(bos)

NOWE DARY

W okresie od 1 marca do 31 grudnia 1965 r. Muzeum pozyskało bezpłatnie szereg nowych eksponatów i dokumentów archiwalnych. Oto nazwiska ofiarodawców i złożone dary:

Wydział Kultury Prezydium MRN w Grudziądzu — medal okolicznościowy z okazji 900 lat Grudziądza. Na stronie głównej wykłuły napis: „IX WIEKÓW GRUDZIĄDZA 1065—1965”. Odwrotna strona medalu przedstawia fragment panoramy Grudziądza od strony Wisły oraz herb miasta. Napis w otoku brzmi: „KOMITET FRONTU JEDNOŚCI NARODU I MRN W GRUDZIĄDZU”. Średnica medalu 650 mm. Medal projektował art. rzeźb. Henryk Rasmus z Grudziądza.

Ob. Stanisław Szulc z Grudziądza — Haushaltskarte nr 15519, wystawioną na Jadwigę Szulc w dniu 22. VIII. 1944 r. oraz znaczek „P” z okresu okupacji.

Uczeń Bogdan Aniszewski z I kl. Technikum Mechanicznego w Grudziądzu — medal wybity w brązie ku czci Władysława Jagiełły.

Uczeń Adam Stachowski z VI kl. Szkoły Podstawowej nr 17 w Grudziądzu — medal niemiecki z 1915 r. oraz trzy drobne monety z XIX i XX w.

Ob. Olgierd Dąbrycz z Grudziądza — „cegielkę” z napisem „Datek na weinę dla wojsk polskich” z okresu I wojny światowej.

Ob. Władysława Walesa z Grudziądza — 43 różne drobne monety z XIX i XX w., trzy monety miedziane z 1782, 1799 i 1803 r. oraz jedną srebrną półmarkówkę niemiecką z 1911 r., a także 50 sztuk banknotów niemieckich z I wojny światowej i medal bity w brązie dla rezerwistów armii księstwa heskiego.

Uczeń Janusz Sułek z V kl. Szkoły Podstawowej nr 5 w Grudziądzu — medal niemiecki z 1888 r.

Uczeń Janusz Michalski z VII kl. Szkoły Podstawowej nr 9 w Grudziądzu — bagnet saperski, niemiecki, z II wojny światowej.

Uczeń J. Nowacki z I kl. Szkoły Rzemiosł Budowlanych w Grudziądzu, zamieszkały w Maruszy — 3 polskie banknoty z okresu międzywojennego oraz 4 egzemplarze gazet niemieckich z okresu okupacji.

Ob. Łuczak z Grudziądza — 4 banknoty z 1917 r.

Ob. Waleria Żuchowska z Grudziądza — egzemplarz „Die Graudenzer Front” nr 23 z dnia 23 lutego 1945 r.

Wszystkim Ofiarodawcom kierownictwo Muzeum w Grudziądzu składa tą drogą wyrazy serdecznego podziękowania.

J. Bł.

* Oddział KPTK w Grudziądzu uczęszczał czynnie w ogólnomiejskich obchodach 900-lecia Grudziądza, których zakończenie miało miejsce w dniu 19 września br. M. in. na uroczystości związane z zakończeniem obchodów sprowadzono Zespół Pieśni i Tańca Ziemi Bydgoskiej, który wystąpił z bogatym programem artystycznym, wykonanym przed szerokim kręgiem publiczności grudziądzkiej, zgromadzonej na Głównym Rynku. Po zakończeniu występów Zespołu przedstawiciel Zarządu Oddziału KPTK — mgr Brunon Klimek wręczył jako dar całego Zespołu grafikę Cecylii Wiśniewskiej pt. „Ulica Zamkowa w Grudziądzu”.

* Z okazji 30-lecia grudziądzkiego Aeroklubu Oddział KPTK włączył się do grupy fundatorów nagród dla najbardziej zasłużonych członków klubu i przekazał im w dniu 19 września br. — w czasie pokazów lotniczych, odbywających się na tutejszym lotnisku — kilka upominków.

* W dniu 30 września br. odbyła się w Grudziądzu ogólnomiejska inauguracja nowego roku kulturalno-oświatowego 1965/66, której współorganizatorem był także Oddział KPTK, a w szczególności sekcja literacka Oddziału. Uroczystość ta odbyła się na Osiedlu Dzierżyńskiego w nowym pawilonie bibliotecznym, oddanym do użytku właśnie z okazji inauguracji roku kulturalno-oświatowego. Po przemówieniach przedstawicieli władz miejskich, SFOS-u oraz gospodarzy pawilonu, uczestnicy uroczystości wysłuchali prelekcji mgra Henryka Dubowika z Bydgoszczy na temat współczesnej poezji polskiej, a następnie — montażu recytatorskiego, opartego na „Szkicach grudziądzkich” mgra St. Myśluborskiego - Wołowskiego, wykonanego przez uczennice Liceum Pedagogicznego. Uroczystość została zakończona tradycyjną lampką wina.

* Zainicjowana przez sekcję miłośników miasta akcja zbierania materiałów o Grudziądzu i jego wybitnych mieszkańcach w ostatnim 20-leciu dała już poważne rezultaty. Na łamach „Ilustrowanego Kuriera Polskiego” i „Gazety Pomorskiej” ukazało się w ostatnich miesiącach kilkadziesiąt artykułów i felietonów (np. w cyklu „Oni byli w Grudziądzu...”,

„Z dziejów prasy pomorskiej” itp.) mówiących — na podstawie danych źródłowych, niejednokrotnie bardzo cennych — o przeszłości naszego miasta. Autorami artykułów są m. in. członkowie Oddziału KPTK.

* Wiceprezes Zarządu Oddziału KPTK i zarazem kierownik sekcji muzycznej Oddziału — dr Zbigniew Kowalczewski otrzymał w dniu 12 października br. medal „IX wieków Grudziądza” i dyplom za zasługi w rozwoju miasta, nadany przez Miejski Komitet Frontu Jedności Narodu i Miejską Radę Narodową w Grudziądzu.

* W dniu 22 października br. Oddział KPTK w Grudziądzu zorganizował — wspólnie z Teatrem Ziemi Pomorskiej — wyjazd do Teatru im. W. Horzycy w Toruniu na sztukę Arystofanesa pt. „Ptaki” w wykonaniu aktorów klasycznego teatru greckiego z Aten.

* Jak już informowaliśmy sekcja miłośników miasta ogłosiła konkurs ogólnomiejski pn. „Ozdabiamy domy kwiatami”, który walenie przyczynił się do wyraźnego wzrostu liczby pięknie ukwieconych okien i balkonów na terenie Grudziądza. W październiku br. specjalna komisja rzeczoznawców i pracowników fachowych m. in. z Zarządu Zieleni Miejskiej dokonała oceny zgłoszonych w konkursie okien i balkonów, wysuwając 67 kandydatów do nagród i wyróżnień. W dniu 19 października br. w świetlicy Zarządu Zieleni Miejskiej w Grudziądzu odbyło się uroczyste rozdanie nagród wyróżnionym uczestnikom konkursu. Otrzymali je: w dziale okien — ob. ob. Teresa Królikowska (ul. Czerwonodworna 19, II p.), Łucja Zielińska (ul. PCK 7, III p.), Helena Sosnowska (ul. Kłasztorna 5, II p.); w dziale balkonów — ob. ob. Zygmunt Angowski (ul. Sienkiewicza 9, II p.), Florian Roszyk (ul. Świerczewskiego 27, m. 1), K. Jędrzejewski (ul. Świerczewskiego 100, I p.), Anna Welke (ul. Brzeźna 12a, I p.). Oprócz tego wyróżniono gmachy 7 instytucji: Prezydium Powiatowej Rady Narodowej, Spółdzielni Mleczarskiej, Przedszkola nr 4, Oddziału NBP (ul. Grobłowa), Urzędu Pocztowego, PKS oraz I Liceum Ogólnokształcącego. Fundatorami nagród

(ogólnej wartości około 7 tys. zł) w postaci trwałych roślin ozdobnych oraz dzieł sztuki grudziądzkich artystów-plastyków (malarzy: Małgorzaty Kuźniar, Krzysztofa Candra, Leona Grajewskiego i rzeźbiarza — Henryka Rasmusa) byli: Oddział KPTK oraz Zarząd Zieleni Miejskiej w Grudziądzu. Wręczenia nagród wszystkim zwycięzcom konkursu dokonał kierownik sekcji miłośników miasta Oddziału KPTK — mgr Brunon Klimek. Tegoroczny konkurs „Ozdabiamy domy kwiatami” przyniósł znacznie bogatszy — w porównaniu z ubiegłorocznym — plon. Liczba bowiem zgłoszeń w konkursie była znacznie większa, a komisja kwalifikacyjna miała sporo kłopotów z wybraniem najładniejszych okien i balkonów, ponieważ aż 100 punktów uzyskało ocenę dobrą. Organizatorzy konkursu mają nadzieję, że przyczyni się on do wyrobienia w jego uczestnikach oraz pozostałych mieszkańców Grudziądza trwałego, pożytecznego nawyku dbałości o piękny i estetyczny wygląd miasta oraz upowszechnia akcję ochrony przyrody.

* Sekcja literacka Oddziału KPTK rozpoczęła nowy rok kulturalno-oświatowy wznowieniem spotkań ze współczesnymi poetami i pisarzami. Wieczory te, nazwane „piątkami literackimi”, będą się odbywały w gmachu Biblioteki Miejskiej w Grudziądzu. Pierwszy „piątek literacki” odbył się w dniu 22 października br. Wystąpił na nim młody poeta bydgoski — Krzysztof Nowicki. Wieczór ten cieszył się dużym powodzeniem wśród miłośników literatury w naszym mieście, a szczególnie wśród młodzieży szkół średnich.

* Sekcja plastyczna Oddziału KPTK była współorganizatorem otwartej w dniu 5 października br. w gmachu grudziądzkiego Muzeum wystawy retrospektywnej rysunków Krzysztofa Candra, członka grupy artystycznej „Gromada Grudziądz”.

* Sekcja muzyczna Oddziału KPTK zorganizowała w dniu 9 listopada br. dwa koncerty pt. „Dawna muzyka wenecka” w wykonaniu Zespołu Instrumentistów Dawnych i Zespołu Madrygalistów Filharmonii Pomorskiej pod dyrekcją Stanisława Gałońskiego: w Domu Kultury Dzieci i Młodzieży przy ul. Obr. Stalingradu 102 oraz w gmachu Muzeum przy

ul. Wodnej 3/5. Koncert w Muzeum odbył się w ramach Studium Wiedzy o Sztuce (patrz wiadomości „Z naszego Muzeum”, str. 31). Obydwa koncerty cieszyły się ogromnym powodzeniem, a ich wykonawcy zostali nagrodzeni owacyjnymi brawami. Na uwagę zasługuje szczególnie gorące przyjęcie zgotowane solistom i zespołowi wykonawców przez młodych słuchaczy koncertu w Domu Kultury Dzieci i Młodzieży.

* W dniu 22 listopada br. odbyło się w Klubie Szpitala przy ul. Świerczewskiego 57 kolejne zebranie zarządu Oddziału KPTK w Grudziądzu, poświęcone m. in. sprawom związanym z nadchodzącym walnym zebraniem Oddziału. Przedstawiono też krótkie sprawozdania z działalności poszczególnych sekcji Oddziału oraz plany na najbliższą przyszłość (do końca 1965 r.).

* Kolejną imprezą dla szerokiego kręgu grudziądzan zorganizowaną przez Oddział KPTK wspólnie z Biblioteką Miejską i naszym Muzeum był wykład prof. dra Stefana Marii Kuczyńskiego, znanego historyka z Instytutu Historycznego w Łodzi, zatytułowany „Mieszko I i Jagiełło — dwaj zapoznani królowie”. Wykład ten odbył się w ramach Studium Wiedzy o Sztuce w grudziądzkim Muzeum (patrz wiadomości „Z naszego Muzeum”, str. 31).

* W dniu 25 listopada br. odbyło się w Bibliotece Miejskiej spotkanie ze znanym krytykiem teatralnym — Janem Pawłem Gawlikiem z Krakowa, zorganizowane przez Oddział KPTK i Bibliotekę Miejską. Następane spotkanie literackie odbyło się — również w Bibliotece Miejskiej — dnia 17 grudnia br. Współczesny poeta toruński Mirosław J. Kasjan mówił o swoim warsztacie twórczym.

* Biblioteka Miejska w Grudziądzu była też miejscem spotkania z bibliotekarzami miast wydzielonych naszego województwa na seminarium szkoleniowym w dniu 14. XII br. Na seminarium tym wysłuchano m. in. informacji o działalności grudziądzkich towarzystw naukowych i kulturalnych, a wśród nich o pracy Oddziału Kujawskiego Towarzystwa Kulturalnego.

(B. S.)

WYDAWNICTWA NADEŚLANE

Artyści francuscy dzieciom polskim. Wystawa obrazów, rycin i rysunków ze zbiorów Muzeum Pomorskiego w Gdańsku , w lutym 1964. Kraków 1964 (dar Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych w Krakowie).

Błaszczak Włodzimierz — Pradzieje regionu częstochowskiego, Częstochowa 1964 (dar Muzeum w Częstochowie).

Bollettino del Museo Civico di Padova, Annata LI, nr 2, 1962, Padova 1962 (dar Museo Civico di Padova).

Eugeniusz Geppert — malarstwo, katalog, Warszawa 1964 (dar CBWA w Warszawie).

Jaskanis Danuta — Archeologia Egiptu, Syrii i Sudanu w fotografii Tadeusza Biniewskiego, Białystok 1964 (dar Muzeum w Białymstoku).

Katalog wystawy obrazów z kolekcji gen. Józefa Zająca, Bytom 1959 (dar Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu).

Książek Bronisław — Górnośląskie zagłębienie węglowe, przewodnik po wystawie geologicznej, Bytom 1960 (dar j. w.).

Matuszczak Józef — Galeria malarstwa polskiego, Bytom 1957 (dar j. w.).

Ochrona przyrody — wystawa objazdowa, katalog, Bytom 1951 (dar j. w.).

Opolski Rocznik Muzealny, t. 1, Opole 1963 (dar Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu).

Ordentliche Mitglieder der Sektion Bildende Kunst, Berlin 1964 (dar Deutsche Akademie der Künste w Berlinie).

Plakaty Zdzisława Nowaka, Bydgoszcz 1964 (dar KPTK w Bydgoszczy).

Plazak Ignacy — Katalog zbiorowej wystawy obrazów Konrada Krzyżanowskiego (1872—1922), Bytom 1960 (dar Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu).

Potrzebowska-Dutka Janina — Zwierzę i środowisko, przewodnik po wystawie przyrodniczej, Bytom 1960 (dar j. w.).

Prace Etnograficzne, z. 1, Zeszyty Naukowe UJ, Kraków 1963 (dar Katedry Etnografii Słowian UJ w Krakowie).

Rocznik Muzeum w Toruniu, t. 1, z. 3 i 4, Toruń 1963 i 1964 (dar Muzeum w Toruniu).

Rita Dabovich Lopatto — wystawa obrazów i rysunków, Kraków 1964 (dar Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych w Krakowie).

Sztuka scenograficzna Mariana Stańczaka, Kraków 1964 (dar j. w.).

Szydłowski Elżbieta i Jerzy — Pradzieje Górnego Śląska, przewodnik po wystawie, Eytom 1963 (dar Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu).

Tadeusz Kulisiewicz — wystawa prac, Warszawa 1964 (dar CBWA w Warszawie).

Tessaro Irena — Warszawa w obrazach i rysunkach XIX w., Warszawa 1957 (dar Muzeum Historycznego m. st. Warszawy).

Wróblewska Danuta — Alfons Karny, wystawa rzeźby, Olsztyn 1964 (dar Muzeum Mazurskiego w Olsztynie).

Wystawa fotografii „Człowiek w Polsce Ludowej”, Kraków 1964 (dar Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych w Krakowie).

Wystawa fotografii ZPAF Toruń—Bydgoszcz, Bydgoszcz 1963 (dar KPTK w Bydgoszczy).

Wystawa malarstwa Szymona Szumińskiego, Bydgoszcz 1964 (dar j. w.).

Wystawa obrazów — Łukasz Karwowski, Jan Książek, Kazimierz Podsadecki, Zdzisław Przebindowski, Jan Swiderski, Henryk Wójcik, Kraków 1964 (dar j. w.).

Wystawa obrazów polskiego Oświecenia, Kraków 1964 (dar j. w.).

Wystawa ogólnopolska tkaniny, ceramiki i szkła, Warszawa 1964 (dar CBWA w Warszawie).

Wystawa prac malarzy radzieckich, Warszawa 1964 (dar j. w.).

Z pradziejów Pomorza Środkowego, Warszawa—Koszalin 1964 (dar Muzeum w Koszalinie).

Wydawca: Muzeum w Grudziądzu, ul. Wodna 3/5, tel. 31-39

Redaguje Kolegium. Nakład 500 egzemplarzy